

Załącznik nr 1 do
Zarządzenia Nr 286/2023
Prezydenta Miasta Skierniewice
z dnia 16 listopada 2023r.

**PROGRAM
KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ DLA MIASTA
SKIERNIEWICE NA LATA
2024- 2026**

Opracowanie
Zespół Interdyscyplinary w Skierniewicach

Spis treści

1. Podstawa prawna Programu.
2. Wstęp .
3. Szczegółowy opis Programu i harmonogram działań.
4. Monitoring i ewaluacja.
5. Źródła finansowania Programu.

1. Podstawa prawna Programu

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy na rok 2023
(MONITOR POLSKI DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Warszawa, dnia 23 grudnia 2022 r. Poz. 12591259 UCHWAŁA NR 248 RADY MINISTRÓW z dnia 9 grudnia 2022 r.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
(Dz. U. z 2021., poz.1249; z 2023r. poz. 289, 535)
- Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2021–2030

2. Wstęp

Przemoc domowa jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny.

Formy przemocy

Przemoc fizyczna – polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.;

Przemoc seksualna - zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.);

Przemoc psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.;

Przemoc ekonomiczna/materialna – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej ale również niszczenie przedmiotów itp.

Cyberprzemoc

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga

podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych rekomendują realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej jako jednej z podstawowych form wsparcia rodziny doświadczającej przemocy w formie zapewniającej ciągłość realizacji programu, aby maksymalnie skrócić okres oczekiwania na udział w nim.

Wśród sprawców przemocy dominują mężczyźni. Ogółem liczba osób podejrzewanych o dopuszczanie się przemocy wobec swoich domowników w 2020 r. wyniosła 73 228, w tym 6677 kobiet, 66 198 mężczyzn oraz zaledwie 353 nieletnich (bez rozróżnienia ze względu na płeć). Osoby stosujące przemoc wobec najbliższych charakteryzują się najczęściej następującymi cechami:

w sferze poznawczej:

1. Silne przekonanie o posiadaniu kogoś (np. moja żona, moje dzieci - moja własność)
2. Sztywne zasady "porządku". Brak tolerancji na spontaniczne lub inne niż ustalone zasady.
3. Przekonanie o tym, że najlepszą drogą do uzyskania szacunku jest wywołanie lęku, obawy, respektu.
4. Kobieta jest gorsza, czasem inna...
5. Autorytarne poglądy
6. Rozwiązywanie konfliktów poprzez używanie siły
7. Duża tendencja do racjonalizacji

w sferze emocjonalnej:

1. Brak empatii
2. Niepewność zwłaszcza w sferze tożsamości
3. Niskie poczucie własnej wartości
4. Mały kontakt ze sobą.
5. Niska świadomość i zdolność rozpoznawania różnych stanów emocjonalnych
6. Łatwość przeżywania złości i gniewu
7. Zaborczość, zazdrość oraz lęk przed porzuceniem

w sferze behawioralnej

1. Zachowania agresywne

2. Słaba samokontrola

3. Przymus

Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy domowej ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie. Statystyki pokazują, że wielu sprawców przemocy domowej w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu, który osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Zdecydowanie częściej do przemocy domowej dochodzi w środowiskach gdzie jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych.

Realizacja Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową poprzez działania korekcyjno-edukacyjne przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy domowej. Działania wskazane w Programie są określone w sposób elastyczny, dzięki temu będzie możliwe realizowanie nowatorskiego lokalnego programu dostosowanego do specyfiki potrzeb występujących na terenie Miasta Skierniewice oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową. Prowadzenie Programu w przeciągu całego roku umożliwi sprawcom natychmiastową możliwość uczestnictwa w programie a jego realizacja przez członków ZI zapewni wnikliwy monitoring całej rodziny w której prowadzona jest procedura NK. Dodatkowo w trakcie realizacji programu i procedury będzie możliwość obserwacji korekty zachowań sprawców i członków ich rodzin. Potrzeba prowadzenia Programu wynika z nowelizacji Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej z dnia 22.06.2023 r. nakładającej na sprawców przemocy wskazanych w Niebieskich Kartach obowiązek uczestnictwa w Programach

Korekcyjno- Edukacyjnych oraz braku takiego Programu na terenie Miasta Skierniewice (żadna organizacja pozarządowa nie podjęła się prowadzenia działań ukierunkowanych na sprawców przemocy domowej). Konieczność wynika ze skali zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Skierniewice, która utrzymuje się od lat na tym samym poziomie, mimo zintegrowanych działań wielu instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej. Liczbę rodzin, sprawców i ofiar przemocy domowej przedstawia tabela opracowana na podstawie prowadzonych procedur Niebieskich Kart przez Zespół Interdyscyplinarny w latach 2020 – 2022:

L. p.	Rok	Liczba sprawców przemocy	Liczba osób poszkodowanych
1.	2020	144	432
2.	2021	136	408
3.	2022	121	363
	Ogółem:	401	1 203

3. Szczegółowy opis programu i harmonogram działań

Celem głównym Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Miasta Skierniewice.

Program będzie realizowany w systemie przez cały rok, co umożliwi sprawcom natychmiastowe uczestnictwo w programie a jego realizacja zapewni wnikliwy monitoring całej rodziny w której prowadzona jest procedura NK. Dodatkowo w trakcie realizacji programu i procedury będzie możliwość obserwacji korekty zachowań sprawców i członków ich rodzin.

Opracowany przez członków ZI program będzie skoncentrowany na oddziaływaniu na sprawców w celu nauczenia ich samokontroli, kształtowania u nich postawy partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe. Zwiększy skuteczność oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Beneficjentami będą osoby wskazane w NK jako osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową.

Rekrutacja odbywać się będzie w trakcie pierwszego spotkania ZI z członkami rodziny, w której założona została NK poprzez:

- szczegółową analizę przez ZI zgromadzonej dokumentacji w procedurze NK;
- rozmowy diagnozujące członków ZI z członkami rodziny/świadkami;
- natychmiastowe skierowanie sprawcy do programu korekcyjno-edukacyjnego poprzez podpisanie przez niego odpowiednich dokumentów (deklaracja, oświadczenie o utrzymywaniu abstynencji i warunki uczestnictwa).

W przypadku, gdy sprawca jest osobą uzależnioną od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych warunkiem odbycia programu korekcyjno-edukacyjnego będzie udział w terapii odwykowej - uzależnienie od alkoholu min. 3 miesięczna, od innych środków psychoaktywnych 6-16 mies., potwierdzona zaświadczeniem o odbytej terapii stacjonarnej lub ambulatoryjnej.

Działania programowe będą prowadzone przez 4 specjalistów (4 osoby x 5 h/m-c x 12 m-cy) , dwóch z nich będzie prowadzić grupę lub warsztaty natomiast dwóch w tym samym czasie będzie pozostawać do dyspozycji beneficjentów programu w razie potrzeby indywidualnej interwencji, wsparcia czy też sytuacji kryzysowej

poprzez następujące formy pracy:

- grupa wsparcia – 1 x m-c x 2 h x 12 m-cy

Grupa będzie mieć charakter otwarty, co oznacza, że na każdym etapie do grupy może dołączyć kolejna osoba, która zdecyduje się na uczestnictwo w programie. Pomoc będzie świadczona w formie dostarczania pożytecznych informacji, relacjonowania własnych doświadczeń związanych z eskalacją emocji, słuchania i akceptacji doświadczeń innych związanych ze zmianą swoich agresywnych zachowań, empatycznego zrozumienia i nawiązania kontaktów społecznych z osobami o podobnych trudnościach. Analiza własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, trening umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji, realizację własnych potrzeb w sposób nie krzywdzący innych osób.

- warsztaty grupowe – 1 x m-c x 3 h x 12 m-cy

- „Ja i moje emocje” 1 x m-c x 3 h
- „Świadomość emocji” 1 x m-c x 2 sp. x 3 h
- „Ciało w emocjach” 1 x m-c x 3 h

- „Przyczyny emocji” 1 x m-c x 2 sp. x 3 h
- „Działania w emocjach” 1 x m-c x 2 sp. x 3 h
- „Myśli w emocjach” 1 x m-c x 2 sp. x 3 h
- „Potrzeby w emocjach” 1 x m-c x 2 sp. x 3 h

Zajęcia warsztatowe będą ukierunkowane na: nie używanie przemocy, szacunek, zaufanie i wsparcie, szczerość i odpowiedzialność, szacunek seksualny, partnerstwo, negocjacje i sprawiedliwość.

- rozmowy indywidualne ze sprawcami, prowadzone – 2 x m-c x 5 h x 12 m-cy
- spotkania zespołu programowego w celu bieżącej oceny zachowań sprawców – 1 x kw x 12 m-cy

Efektem działań korekcyjno-edukacyjnych będzie pomoc osobom stosującym przemoc domową w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację i trening umiejętności społecznych mające na celu:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc, - nabycie świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, - nabycie umiejętności rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe, - opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy, - nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji, - nabycie umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych, - nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć. - nabycie umiejętności wychowawczych bez użycia przemocy, - nabycie umiejętności realizacji własnych potrzeb w sposób nie krzywdzący innych osób.

Po ukończeniu minimum 50% zajęć w programie w skali całego roku, tzn. 6-miesięcznej obecności we wszystkich zaplanowanych formach pracy, beneficjent będzie mógł otrzymać imienne „zaświadczenie o udziale w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową”.

Miejsce realizacji:

Realizacja programu odbywać się będzie w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, przy al. Niepodległości 4.

Harmonogram działań:

Działanie	Termin realizacji	Liczba godzin pracy specjalistów
Rekrutacja beneficjentów	Cały rok	realizator programu/członek ZI obecny na GR
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Ja i moje emocje” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Styczeń 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Świadomość emocji” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Luty 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Ciało w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Marzec 2024r.	4 osoby x 5 h
Spotkanie realizatorów programu	Koniec marca 2024r.	Wg. potrzeby
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Przyczyny emocji” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Kwiecień 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Działania w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Maj 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Świadomość emocji” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Czerwiec 2024r.	4 osoby x 5 h
Spotkanie realizatorów programu	Koniec czerwca 2024r.	Wg. potrzeb
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Przyczyny emocji” - Indywidualna praca ze sprawcą	Lipiec 2024r.	4 osoby x 5 h

przemocy		
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Działania w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Sierpień 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Myśli w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Wrzesień 2024r.	4 osoby x 5 h
Spotkanie realizatorów programu	Koniec września 2024r.	Wg.potrzeb
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Potrzeby w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Październik 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Myśli w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Listopad 2024r.	4 osoby x 5 h
- Grupa wsparcia - Warsztat - „Potrzeby w emocjach” - Indywidualna praca ze sprawcą przemocy	Grudzień 2024r.	4 osoby x 5 h
Spotkanie realizatorów programu	Koniec grudnia 2024r.	Wg.potrzeby

Program Korekcyjno-Edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową będzie rozwiązywać konkretne problemy rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Miasta Skierniewice, zmniejszy skalę przemocy domowej, a tym samym spowoduje wzrost jakości życia rodziny, poziomu bezpieczeństwa rodziny, zmniejszy szkody jednostkowe i społeczne.

4. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na postawie:

- dokumentacji rekrutacyjnej,
- list obecności,
- kart pracy specjalistów zgromadzonych w teczkach beneficjentów,
- ankiet ewaluacyjnych, które beneficjenci wypełnią na początku i na zakończenie programu,
- współpracy z instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przemocy domowej

odnośnie sytuacji w rodzinach sprawców i funkcjonowania w tych rodzinach członków ich rodzin czyli osób poszkodowanych.

Realizacja Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc dla Miasta Skierniewice opracowanego przez ZI będzie jedynym takim przedsięwzięciem na terenie miasta. Wypracowane w trakcie realizacji projektu „dobre praktyki” będą mogły być wykorzystane w przyszłości w pracy ze sprawcami przemocy domowej.

Program ukierunkowany na poprawę poziomu oraz jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń przyniesie pozytywne wyniki w niewielkiej grupie, co przełoży się na podniesienie jakości życia w społeczności lokalnej.

W procesie monitoringu Programu będą brali udział uczestnicy Programu oraz w miarę możliwości członkowie ich rodzin.

Zarówno ilościowe, jak i jakościowe dane pozwolą na śledzenie postępów we wdrażaniu działań oraz umożliwią weryfikację poziomu wykonania zaplanowanych zadań i wskaźników. System monitorowania zachowań związanych z przemocą u osób uczestniczących w Programie realizowany będzie w trakcie trwania Programu oraz do 3 lat po jego zakończeniu. Wyniki monitoringu i ewaluacji zostaną wykorzystane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku. Na podstawie danych uzyskanych od realizatorów Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach przygotowuje do dnia 30 kwietnia każdego roku sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu przedstawiane będzie Radzie Miasta Skierniewice.

6. Źródła finansowania Programu.

Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie środki na realizację i obsługę zadań wynikających z Programu zapewnia budżet państwa przy wsparciu środków z budżetu Miasta Skierniewice. W związku z tym planowanie wydatków będzie następowało na poziomie powiatu rocznie, a realizacja Programu uzależniona będzie od wysokości środków przekazanych z budżetu państwa na ten cel. Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, terminu ich realizacji oraz źródeł finansowania w celu zwiększenia efektywności założeń Programu.

Załącznik Nr 1

Kosztorys wydatków realizacji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową

I.p.	Rodzaj kosztu	Rodzaj	Koszt jednostko	Liczba	Wartość
-------------	----------------------	---------------	------------------------	---------------	----------------

		miary	wy	jednostek	(PLN)
1.	Psycholog (prowadzenie grupy, warsztatów, rozmów indywidualnych)	h	200	60	12 000
2.	Psycholog (prowadzenie grupy, warsztatów, rozmów indywidualnych)	h	200	60	12 000
3.	Pedagog (prowadzenie grupy, warsztatów, rozmów indywidualnych)	h	200	60	12 000
4.	Pedagog (prowadzenie grupy, warsztatów, rozmów indywidualnych)	h	200	60	12 000
5.	Zakup materiałów szkoleniowych (segregatory, skoroszyty, długopisy, papier ksero, do flipcharta itp.) oraz artykułów spożywczych (kawa, herbata, cukier itp.)	m-c	200	12	2 400
	OGÓŁEM:				50 400

Uwagi do kosztorysu

1. Co miesiąc zostaną zakupione materiały szkoleniowe (segregatory, skoroszyty, długopisy, papier ksero, do flipcharta itp.) oraz artykuły spożywcze (kawa, herbata, cukier itp.) dla uczestników zajęć.
2. Kosztorys przedstawia roczny całkowity koszt programu.
3. Program zostanie sfinansowany ze środków Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

